

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยมีหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.3 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.4 การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD : Student Teams – Achievement Divisions)
 - 1.5 ทักษะการคิดกับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะ
 - 1.6 บทบาทครูและบทบาทนักเรียนต่อการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.7 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - 1.8 การวัดผลและประเมินผลของการเรียนแบบร่วมมือ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของผลการเรียนรู้
 - 2.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - 2.3 การวัดผลในวิชาสังคมศึกษา
 - 2.4 การประเมินผลการเรียนรู้
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

1.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

สลาวิน (Slavin, 1995) ได้กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเล็ก 4 คน จัดกลุ่มโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน คือ ความสามารถสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่องานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายช่วยเหลือกันทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ

อาร์ชทและนิวแมน (Artzt and Newman, 1990) ได้กล่าวว่า เป็นวิธีเรียนที่นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มเพื่อบรรลุเป้าหมาย สมาชิกทุกคนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมแก้ปัญหา ครูผู้สอนมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแหล่งเรียนรู้ นักเรียนเป็นทั้งผู้เรียนและเป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งกันและกันจึงเป็นการเรียนอย่างมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

สตีเฟน (Stephen, 2004) ได้กล่าวว่า เป็นยุทธวิธีการสอนแบบหนึ่งที่สอนแล้วประสบความสำเร็จ คือ จัดการเรียนเป็นกลุ่มเล็กซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่คละความสามารถและร่วมกันเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนอกจากจะต้องเรียนรู้ในเรื่องที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยังต้องนำความรู้ของตนไปอธิบาย สื่อสารกับเพื่อนให้เข้าใจด้วย โดยทุกคนในกลุ่มต้องร่วมกันศึกษาให้เข้าใจและร่วมกันทำงานให้สำเร็จ

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531:4) ได้กล่าวว่าเป็นวิธีการสอนที่นักเรียนต่างความสามารถมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยเด็กเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน โดยวัตถุประสงค์การเรียนรู้มี 2 ตอน คือ ตอนหนึ่งมาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ตอนที่สองมาจากคะแนนรายบุคคลหมายถึงเวลาสอบต่างคนต่างสอบแต่เวลาเรียนให้ร่วมมือกันเพื่อเด็กเก่งจะได้ช่วยเหลือเด็กอ่อนมีผลให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดีขึ้น ครูผู้สอนมีหน้าที่ช่วยเสริมแรงให้นักเรียนด้วยการให้รางวัลหากพบว่ามีกลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

อุษาวดี จันทรสุนธิ (2536 : 54) ได้ให้ความหมายว่า เป็นวิธีการเรียนที่ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม โดยนักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิด ความรู้และรู้จักพึ่งพาความสามารถซึ่งกันและกัน อันเป็นการมองความแตกต่างระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี

สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2541 : 1) ได้กล่าวว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนให้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกันทั้งต่อตนเองและกลุ่มเพื่อบรรลุความสำเร็จของกลุ่ม

นิตยา เจริญนิเวศนกุล (2541 : 14) ได้กล่าวว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชี้ให้นักเรียนเป็นสำคัญ โดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกัน ทั้งอายุ เพศ และความรู้ความสามารถ แต่มีเป้าหมายในการเรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ สมาชิกทุกคนมีบทบาทชัดเจน ร่วมแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบผลงาน ช่วยกันรับผิดชอบการเรียนรู้ในงานทุกขั้นตอน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม

สุมณฑา พรหมบุญ (2541 : 40 - 41) ได้กล่าวว่า เป็นวิธีการเรียนที่เน้นการบรรยากาศด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ร่วมกันเรียนรู้ สมาชิกในกลุ่มร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้กำลังใจ รับผิดชอบดูแลช่วยเหลือกัน ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม และความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน

วิฒนาพร ระวังทุกข์ (2545 : 174) ได้กล่าวว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งมีสมาชิกแตกต่างกันด้านความสามารถ แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน

จากที่กล่าวมา สรุปว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญด้วยการร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม จัดกลุ่มให้มีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ทุกคนเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกันเรียนรู้ เป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียน ทุกคนต้องทำงานตามหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ ร่วมกันแลกเปลี่ยนกันเรียนรู้และให้ทุกคนในกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจ พัฒนาตนเองก็จะมีผลไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม

1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนแบบร่วมมือ

ความสำคัญของการจัดการเรียนแบบร่วมมือมีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญ ดังนี้ กรมวิชาการ (2544 : 4 - 5) ได้สรุปว่า เป็นการพัฒนานักเรียนทั้งด้านวิชาการและทักษะทางสังคมโดยนักเรียนลงมือปฏิบัติร่วมกัน ช่วยเหลือกันให้งานสำเร็จ โดยมีสมาชิกทุกคนร่วมกันทำงาน การเรียนแบบนี้จึงเป็นพื้นฐานให้นักเรียนได้คิดตัวไปใช้ในอนาคตเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข

ทิสนา แคมมณี (2545 : 24 - 25) ได้กล่าวว่า ผู้ที่นำการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ คือ สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และรอเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) ทั้ง 3 คน ได้ให้ความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือว่าประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ข้อ ดังนี้

1. ลักษณะของการแข่งขัน ในการศึกษาเรียนรู้ นักเรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่นเพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่องหรือได้รับการตอบแทน

2. ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบ ดูแลตนเองให้เกิดการเรียนรู้

3. ลักษณะการร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็ดูแลรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นได้เรียนรู้ด้วย

นอกจากนี้ สลาวิน (Slavin, 1995) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ โดยให้ยึดหลักการเรียนรู้ ดังนี้

1. การได้รับรางวัลของกลุ่ม

2. ความสำเร็จของกลุ่มมาจากการเรียนรู้ของแต่ละคน โดยสมาชิกกลุ่มในกลุ่มสามารถอธิบาย สื่อสารภาษาได้ มีผลให้เพื่อนมีความรู้ความเข้าใจ

3. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันและประสบความสำเร็จร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กเก่งปานกลาง หรืออ่อน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2541 : 40) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกกลุ่ม

2. สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ลงมือทำงานร่วมกัน กล่าวแสดงออก

3. ช่วยเหลือกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กเรียนอ่อน เป็นต้น

4. ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจเลือก เพราะมีการร่วมคิด

5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกัน การทำงานกลุ่ม การสื่อสารความเข้าใจ

สิ่งเหล่านี้มีผลส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2541: 81-83) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. มีความเข้าใจ เกิดจากการพัฒนากระบวนการคิด ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาและสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจได้ ยิ่งทำให้ตัวเองเกิดความมั่นใจและเข้าใจดีขึ้น

3. เรียนอย่างเพลิดเพลิน ช่วยให้งานบรรลุเป้าหมาย การร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ในบรรยากาศการทำงานที่ช่วยเหลือกันและมีน้ำใจต่อกัน ทำให้นักเรียนมีความเป็นกันเองมากขึ้น

4. พัฒนาทักษะทางสังคม นักเรียนฝึกเป็นผู้นำและผู้ตาม ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการพัฒนาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้ดีกว่าการเรียนแบบแข่งขันหรือต่างคนต่างเรียน

5. ส่งเสริมเจตคติที่ดี สมาชิกในกลุ่มมีความเสมอภาค นักเรียนเก่งอ่อน มีความเท่าเทียมกัน ต่างคนช่วยกันทำงานตามหน้าที่ ทำให้งานสำเร็จได้ดี สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน

6. ส่งเสริมนักเรียนให้เห็นคุณค่าของตนเองและมีความภาคภูมิใจตนเอง เป้าหมายของกลุ่มคือทำให้กลุ่มได้คะแนนมากที่สุด นักเรียนต้องช่วยเหลือกันในการเรียนและร่วมกันทำงานจนงานสำเร็จก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง นักเรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับจากเพื่อน ทำให้เห็นคุณค่าของตนเอง

7. การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง การทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา แบ่งหน้าที่ มีการแสวงหาข้อมูลและนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการคิดอย่างวิเคราะห์

8. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นักเรียนทุกคนช่วยเหลือภายในกลุ่ม มุ่งให้งานประสบความสำเร็จ จนเกิดความรู้สึกว่างานของตนคืองานกลุ่ม และงานของกลุ่มคืองานตน

9. ใช้ในการดำรงชีวิต เป็นการเรียนรู้ประสบการณ์รวมกลุ่มทำงานในโรงเรียน เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมศักดิ์ นาคนาม (2545 : 28) ให้ความสำคัญกับการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนได้ดีกว่าการเรียนแบบเดิม เพราะสมาชิกในกลุ่มร่วมช่วยเหลือกัน ทำให้ทุกคนได้รับความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน เด็กที่เรียนอ่อนได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ส่วนเด็กเก่งก็จะเกิดความภาคภูมิใจที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จ

สตีเฟน (Stephen, 2004) ให้ความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นการทำให้พฤติกรรมของนักเรียนดีขึ้น เช่น มีความมั่นใจ ว่องไวในการทำงาน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทำงานแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกันเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสำเร็จของการเรียนแบบร่วมมือนั้นเป็นการเรียนที่ส่งเสริมทั้งด้านวิชาการและทักษะทางสังคมซึ่งผลที่เกิดขึ้นตามมาคือนักเรียนเป็นคนเก่ง คนดีและเรียนอย่างมีความสุขได้ คนเก่งคือนักเรียนทุกคนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คนดีคือนักเรียนร่วมกันรับผิดชอบ มีน้ำใจช่วยเหลือกัน รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่เห็นแก่ตัวและทำงานมุ่งความสำเร็จของกลุ่ม การเรียนอย่างมีความสุขคือการทำงานกลุ่มร่วมกันทำให้นักเรียนไม่เครียด บรรยากาศการทำงานดี ทุกคนในกลุ่มยอมรับซึ่งกันและกัน ต่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เด็กเก่งมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเด็กเรียนอ่อน เด็กเรียนอ่อนมีความภาคภูมิใจเพราะเพื่อนยอมรับการทำงานร่วมกัน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ร่วมกันคิดก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในงานกลุ่ม ดังนั้น การเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่อยู่วิสัยสนใจและเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับ

ธรรมชาติวิชาสังคมศึกษา ที่ต้องการให้พัฒนาคนเป็นพลเมืองดี สามารถปฏิบัติตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยได้เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ต้องการให้พัฒนานักเรียนไปสู่การเป็นคนเก่ง คนดีและเรียนอย่างมีความสุขโดยสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล

1.3 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ

องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ มีส่วนทำให้การเรียนแบบร่วมมือสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบการทำงานภายในกลุ่มแบบร่วมมือ ดังแนวคิดของจอห์นสัน ดังนี้

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1989) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือว่ามีความสำคัญและควรทำให้สมาชิกกลุ่มได้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.3.1 การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) สมาชิกทุกคนมีความสำคัญและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่มซึ่งกันและกัน ดังนั้น แต่ละคนต้องรับผิดชอบหน้าที่และช่วยเหลือสมาชิกทุกคนในกลุ่มอันมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกัน

1.3.2 การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promotive Interaction) การพึ่งพาช่วยเหลือกันเป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในทางบรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

1.3.3 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกภายในกลุ่มต้องมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ มีระบบการตรวจสอบผลงานทั้งที่เป็นรายบุคคลและงานกลุ่ม การจัดกลุ่มขนาดเล็กจึงช่วยให้การตรวจสอบทั่วถึง

1.3.4 การใช้ทักษะปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) ต้องอาศัยทักษะหลายประการที่มีส่วนช่วยให้การเรียนแบบร่วมมือประสบความสำเร็จ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง มีการยอมรับและไว้วางใจซึ่งกันและกันที่ครูผู้สอนต้องฝึกและให้นักเรียนปฏิบัติ

1.3.5 การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การเรียนแบบร่วมมือต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ต้องวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม ผลงานของกลุ่ม ซึ่งการวิเคราะห์จะก่อให้เกิดผลดีทั้งครูผู้สอนและนักเรียน ฝึกประเมินการคิดและเป็นข้อมูลป้อนกลับ

องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ถ้าขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็จะไม่ใช่การเรียนแบบร่วมมือแต่จะเป็นงานกลุ่มเท่านั้น

สรุปว่าองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ ประกอบด้วย การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน การปรึกษาอย่างใกล้ชิด ความรับผิดชอบของแต่ละคน ทักษะการทำงานกลุ่มย่อยและกระบวนการกลุ่ม โดยให้ความ มสำคัญแก่สมาชิกในกลุ่มที่เป็นกลุ่มย่อย ให้ทุกคนในกลุ่มย่อยช่วยกันทำงานเพื่อให้งานกลุ่มสำเร็จ ช่วยเหลือกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ยอมรับกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีการตรวจสอบซึ่งร่วมกันพัฒนาทักษะทางสังคม ทำงานแบบร่วมคิด ร่วมทำและวิเคราะห์ได้ด้วยกระบวนการกลุ่ม เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคือการพัฒนาตนเองและส่งผลให้งานกลุ่มสำเร็จ ดังนั้น การเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นวิธีเรียนที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกนิสัยทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ ย่อมส่งผลต่อการทำงานในอนาคตต่อไป

1.4 การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD)

การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มาจากคำย่อ Student Teams - Achievement Divisions (STAD) เป็นรูปแบบการสอนที่ง่ายรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ และมีผู้นิยมใช้มาก โดยสลาวิน (Slavin) ได้พัฒนาขึ้น (พรรัตน์ ศิลกุล 2543 : 30)

การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีขั้นตอนการเรียน 5 ขั้นตอน คือ การเสนอบทเรียน การเรียนเป็นกลุ่ม การทดสอบย่อย คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน การประกาศและรับรองผลงานกลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้ (Salmon River, 2004)

1.4.1 การเสนอบทเรียน (Class Presentations) ครูสอนบทเรียนกว้าง ๆ หรือเลือกใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา บทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนนั้นอย่างกว้าง ๆ และเป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่มและคะแนนของกลุ่มซึ่งครูใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง

1.4.2 การเรียนเป็นกลุ่ม (Teams) การจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ กลุ่มละ 4 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน เมื่อครูสอนบทเรียนกว้าง ๆ จบแล้วครูจึงจัดกลุ่มและชี้แจงการเรียนแบบร่วมมือว่าต้องทำงานแบบช่วยเหลือกัน ร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อธิบายให้เพื่อนเข้าใจ ตรวจสอบคำตอบและช่วยกันแก้ไขข้อผิดพลาดของสมาชิกในกลุ่ม การทำงานกลุ่มว่านับว่ามีความสำคัญมากต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ การแบ่งงานให้นักเรียนทำต้องมีจำนวนหัวข้องานเท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม สมาชิกมีความแน่ใจต่อการตอบคำถามและไม่ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนนอกกลุ่ม

คะแนนของสมาชิกแต่ละคนมีผลต่อคะแนนของกลุ่มและความสำเร็จของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันให้เกิดการเรียนรู้ต่อทุกคนในกลุ่ม

1.4.3 การทดสอบย่อย (Quizzes) หลังจากที่ครูได้เสนอบทเรียนไปแล้ว 1 – 2 ชั่วโมง นักเรียนทำงานแบบร่วมมือตามที่ครูให้ทำงานตามใบงาน เมื่อทำงานกลุ่มเสร็จแล้วจึงทดสอบย่อย โดยนักเรียนต่างคนต่างทำ ไม่มีการช่วยเหลือกัน ด้วยเหตุนี้ นักเรียนแต่ละคนจึงต้องมีรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่ได้จากตนเองและได้จากเพื่อนในกลุ่มเป็นการประเมินความรู้ที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

1.4.4 คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน (Individual Improvement Scores) เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนทำงานไปถึงเป้าหมายให้นักเรียนทำงานมากขึ้น คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนมาจากคะแนนฐาน (Base Score) ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละคนในการทดสอบย่อยที่ผ่านมากับคะแนนที่นักเรียนสอบได้ในการทดสอบหลังจากเรียนแบบร่วมมือแล้ว นำมาเปรียบเทียบกับคะแนนฐานเพื่อหาความแตกต่างและคิดเป็นคะแนนพัฒนาการตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนต่ำกว่าคะแนนฐาน -11 ขึ้นไป	คะแนนพัฒนาการ = 0
คะแนนต่ำกว่าคะแนนฐาน ระหว่าง -1 ถึง -10	คะแนนพัฒนาการ = 10
คะแนนสูงกว่าคะแนนฐาน ระหว่าง +1 ถึง 10	คะแนนพัฒนาการ = 20
คะแนนสูงกว่าคะแนนฐาน +11 ขึ้นไป	คะแนนพัฒนาการ = 30

คะแนนกลุ่ม มาจากการนำคะแนนพัฒนาการของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมารวมกัน และนำมาเทียบกับเกณฑ์ ตัดสินผลงานของกลุ่ม มีเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินกลุ่ม

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	รางวัล
15 – 19	ดี (GOODTEAM)
20 – 24	ดีเด่น (GREATTEAM)
25 – 30	ดีเยี่ยม (SUPERTEAM)

ตัวอย่าง การคิดคะแนนพัฒนาการและคะแนนกลุ่ม

ผลการทดสอบย่อยของ ค.ช ก	ครั้งที่ 1 ได้ 58 คะแนน
	ครั้งที่ 2 ได้ 72 คะแนน
	ครั้งที่ 3 ได้ 77 คะแนน
	รวม 207 คะแนน
	คะแนนเฉลี่ย คือ 69 คะแนน

นำผลการเรียนของภาคเรียนที่เรียนมาแล้วลงในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนพัฒนาการของนักเรียน

ชื่อ-สกุล	ชื่อกลุ่ม	วันที่..... เรื่อง.....		
		คะแนนฐาน	คะแนนทดสอบย่อย	คะแนนพัฒนา
ค.ช. ก	ตั้งใจ	69	80	30
ค.ช. ข	ตั้งใจ	85	82	10
ค.ช. ค	รักเพื่อน	55	40	0
ค.ญ. ง	ตั้งใจ	75	79	20
ค.ญ. จ	สู้สู้	60	62	20
ค.ญ. ช	สู้สู้	85	98	30
ค.ญ. ซ	ตั้งใจ	70	91	30

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนกลุ่ม

ชื่อ - สกุล	ชื่อกลุ่ม ตั้งใจ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4
ค.ช. ก	30			
ค.ช. ข	10			
ค.ญ. ง	20			
ค.ญ. ช	30			
คะแนนรวม	90			
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	22.5			
รางวัล	ดีเด่น			

(ที่มา : สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล 2541 : 15 - 16)

1.4.5 การรับรองผลงานกลุ่ม (Team Recognition) โดยการประกาศคะแนนของกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนด โดยครูชมเชยหรือติดป้ายประกาศหรือให้สิทธิพิเศษอื่น ๆ เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของกลุ่ม สอดคล้องกับพรรัตน์ ศิลกุล (2543 : 32) กล่าวสรุปว่า คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนมีความสำคัญเท่าเทียมกับคะแนนที่นักเรียนแต่ละคนได้รับจากการทดสอบ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์ เน้นการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันมุ่งความสำเร็จของกลุ่มเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคะแนนของตนเองนำไปสู่คะแนนกลุ่มและทำให้ได้รับรางวัลโดยครูผู้สอนอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจเป็นภาพกว้าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้นำมาเชื่อมโยงกับงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำในใบงานตอบคำถามเป็นข้อ ๆ การแบ่งหัวข้อของงานในใบงานมีจำนวนเท่ากับสมาชิกในกลุ่ม แล้วทุกคนในกลุ่มร่วมกันเรียนรู้แบบพึ่งพาช่วยเหลือกัน อธิบายและแลกเปลี่ยนความรู้ ตรวจสอบความเข้าใจซึ่งทุกคนในกลุ่มต้องเข้าใจโดยจับคู่ตรวจสอบ อธิบายได้ทุกคน สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งสามารถเป็นตัวแทนกลุ่มในการนำเสนอผลงานได้ เมื่องานกลุ่มเสร็จแล้วจึงทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคลโดยไม่มีการช่วยเหลือ คะแนนที่ได้จะเป็นคะแนนกลุ่มซึ่งมีวิธีคิดคะแนนกลุ่ม คือ คิดจากคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนและคิดเป็นคะแนนกลุ่ม หากกลุ่มใดมีคะแนนถึงเกณฑ์ได้รับรางวัล จึงจะได้รับการประกาศรับรองผลงานกลุ่มเพื่อเป็นกำลังใจแก่นักเรียน การเรียนแบบนี้ทำให้ทุกกลุ่มมีโอกาสที่จะได้รับรางวัลเพราะเป็นการแข่งขันกับตัวเองภายในกลุ่ม สอดคล้องกับนาตยา ปิลาธนนานนท์ (2543 : 13) และ ปาริฉัตร จิตรน้า (2540 : 16) ได้กล่าวสรุปว่า การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์ เหมาะสำหรับนำมาใช้สอน การเรียนที่เน้นเนื้อหาทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ เป็นข้อเท็จจริงเกิดความคิดรวบยอด ดังนั้น การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นการเรียนที่พัฒนานักเรียนให้มีกำลังใจในการเรียน มีคะแนนการเรียนดีขึ้นเพื่อจะได้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่อวิชาสังคมศึกษา

1.5 ทักษะการคิดกับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์เสริมทักษะการคิด

1.5.1 ความหมายการคิด

นักการศึกษาได้ให้ความหมายการคิด ดังนี้

กองวิจัยทางการศึกษา (2542 : 3) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการทำงานของสมองโดยใช้ประสบการณ์มาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าและสภาพแวดล้อม โดยนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตั้งเคราะห์และประเมินอย่างมีระบบและเหตุผลเพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่

คาราร์ตัน เพชรมณี (2546 : 10) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบของสมอง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาจากการรับรู้ สัมผัสสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นและประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งการคิดจะไม่มีประสิทธิภาพและผลของการคิดจะแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2543 : 4 - 7) กล่าวว่า การคิดมาจากการพัฒนาปัญญาด้วยการแสวงหาความรู้ของนักเรียนเพื่อเก็บเข้าไปสร้างเป็นโครงสร้างความรู้ในสมอง ทั้งเป็นผู้ลงมือปฏิบัติและมีอิสระในการใช้ความคิด เช่น เกิดการคิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีผลทำให้นักเรียนมียุทธศาสตร์การคิดเป็นของตนเอง คนที่มีความสามารถในการคิดที่ดีจะมีสมรรถภาพสมองที่ดี หากจัดให้นักเรียนมีการพัฒนาสมองทั้งด้านซ้ายและด้านขวาพร้อมเป็นการกระตุ้นสมองทั้งสองด้านของนักเรียนให้เกิดความสมดุล ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ออซูเบล (Ausubel, 1963 อ้างจากกองการวิจัยทางการศึกษา 2542 : 10) กล่าวว่า การคิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าหากการเรียนรู้นั้นได้นำไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่มีมาก่อน การสอนเนื้อหาสาระก็จะเป็นสะพานที่นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนใหม่ไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่มีมาก่อน ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมาย

เพียเจต์ (Piaget, 1964 อ้างจาก ทิศนา แจมมณี และคณะ 2543 : 79) กล่าวว่า การคิดมาจากการพัฒนาปัญญาที่สืบเนื่องมาจากการปะทะสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลพยายามปรับตัวและใช้กระบวนการดูดซึมปรับให้เหมาะสมระหว่างความรู้เดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ทำให้บุคคลอยู่ในภาวะสมดุลสามารถปรับตัวเข้าสิ่งแวดล้อมได้ดี กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคล

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การคิดเป็นการพัฒนาปัญญาที่มาจากประสบการณ์และความรู้เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติของตนเอง อันเป็นผลจากการกระตุ้นสมองด้านซ้ายและด้านขวาให้ทำงานรับและแปลข้อมูลไปสู่รูปแบบใหม่ การคิดจึงเป็นทักษะที่ควรฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

1.5.2 ทักษะการคิด

ทักษะการคิดประกอบด้วยทักษะการคิดพื้นฐานและทักษะการคิดขั้นสูงหรือทักษะการคิดที่ซับซ้อน มีรายละเอียด ดังนี้ (ทิศนา แจมมณี 2545 : 301 - 302)

1) ทักษะการคิดพื้นฐาน แบ่งเป็นทักษะการสื่อความหมาย และทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะการคิดทั่วไป

(1) ทักษะการสื่อความหมาย หมายถึง ทักษะการรับสารที่แสดงถึงความคิดของผู้อื่นเข้ามาเพื่อรับรู้ ตีความ จดจำ เมื่อต้องการที่จะระลึกหรือถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นก็จะแปลงความคิดให้อยู่ในรูปของภาษาทั้งที่เป็นข้อความ คำพูดการสื่อความหมาย ได้แก่ การฟัง การอ่าน การรับรู้ การจดจำ การอธิบาย การพูด การเขียนและการแสดงออกตามความสามารถของตน

(2) ทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะการคิดทั่วไป หมายถึง ทักษะการคิดที่จำเป็นใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานการคิดขั้นสูงที่มีความซับซ้อน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทักษะการคิดที่เป็นแกน ได้แก่ การสังเกต การตั้งคำถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การระบุ การจำแนก การจัดลำดับ การเปรียบเทียบ การสรุปอ้างอิง การเชื่อมโยง การให้เหตุผล การสรุปย่อ

2) ทักษะการคิดขั้นสูงหรือทักษะการคิดที่ซับซ้อน หมายถึง ทักษะการคิดที่มีขั้นตอนหลายขั้นและต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมายและทักษะการคิดที่เป็นแกนหลาย ๆ ทักษะในแต่ละขั้น ทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การสรุปความ การให้คำจำกัดความ การวิเคราะห์ การผสมผสานข้อมูล การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การตั้งสมมติฐาน การตั้งเกณฑ์ การพิสูจน์ความจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้

ทิสนา แจมมณี (2543 : 98) สรุปทักษะการคิดว่า บุคคลทั่วไปส่วนใหญ่มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิดเป็นทุนอยู่ทุกคนแต่จะแตกต่างกันเมื่อบุคคลรับข้อมูลที่มีอยู่อย่างหลากหลายเข้ามาและต้องการจะคิดอย่างมีจุดหมาย บุคคลนั้นก็จะใช้ทักษะที่มีอยู่เป็นเครื่องมือในการคิด ปฏิบัติการแปลข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของการคิดนั้น ๆ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ทักษะการคิดเป็นทักษะที่มนุษย์มีอยู่แล้ว เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการพูดการอธิบายซึ่งเป็นทักษะการคิดพื้นฐาน เมื่อจะใช้นำมาเป็นเครื่องมือประกอบการคิด การตัดสินใจให้ได้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ นักเรียนต้องได้รับการฝึกทักษะการคิดก็จะทำให้เกิดความรู้ใหม่ สามารถนำไปใช้ในจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ ดังนั้น นักเรียนจึงควรได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการคิดบ่อย ๆ สำหรับนำไปใช้ในชีวิตต่อไป

1.5.3 ลักษณะการคิด

ทิสนา แจมมณี (2545 : 406 – 410) กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการที่มองไม่เห็น ไม่มีลักษณะที่เป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนจะเห็นได้ง่าย จึงต้องใช้เทคนิคการใช้คำถามด้วยลักษณะ

การคิดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิด ลักษณะการคิด มี 9 ลักษณะ ได้แก่ คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียดคิดชัดเจน คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกทาง คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล มีรายละเอียด ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการคิด จุดมุ่งหมายของการคิด วิธีคิดและเกณฑ์ตัดสินการคิด

ลักษณะการคิด	จุดมุ่งหมายของการคิด	วิธีคิด	เกณฑ์ตัดสินการคิด
1. คิดคล่อง	เพื่อให้ได้ความคิดจำนวนมากและคิดได้อย่างรวดเร็ว	1. คิดเกี่ยวกับเรื่อง que ที่คิดให้ได้จำนวนมากและอย่างรวดเร็ว 2. จัดหมวดหมู่ของการความคิด	1. สามารถบอกความคิดได้จำนวนมาก 2. สามารถบอกความคิดได้จำนวนมากและในเวลา que รวดเร็ว 3. สามารถจัดหมวดหมู่ของความคิดได้
2. คิดหลากหลาย	เพื่อให้ได้ความคิดที่มีลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ กัน	1. คิดเกี่ยวกับเรื่อง que ที่คิดให้ได้รูปแบบ/ลักษณะ/ประเภทที่หลากหลายแตกต่างกัน 2. จัดหมวดหมู่ของความคิด	1. สามารถให้ความคิดที่มีลักษณะ/รูปแบบ/ประเภทที่หลากหลาย 2. สามารถจัดหมวดหมู่ของความคิดได้
3. คิดละเอียด	เพื่อให้ได้ความคิดที่ผ่านการพิจารณารายละเอียดของสิ่งนั้น	1. คิดให้ได้รายละเอียดหลักเกี่ยวข้องกับเรื่อง que ที่คิด 2. คิดให้ได้รายละเอียดย่อย ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง que ที่คิด	1. สามารถให้รายละเอียดหลัก ๆ เกี่ยวกับเรื่อง que ที่คิดได้ 2. สามารถให้รายละเอียดย่อยเกี่ยวกับเรื่อง que ที่คิด
4. คิดชัดเจน	เพื่อให้รู้ว่าความคิด/ความรู้ของตนส่วนไหนที่ตนยังไม่เข้าใจ/สงสัยและส่วนไหนที่ตนเข้าใจสามารถอธิบายได้	1. อธิบายสิ่งที่คิดแล้วพยายามบอกให้ได้ว่า 1.1 ตนเองรู้/เข้าใจอะไร 1.2 ตนเองไม่รู้/ไม่เข้าใจอะไร 2. ในส่วนที่เข้าใจให้พยายามคิดอธิบายขยายความด้วยคำพูดของตน	1. สามารถบอกได้ว่าในเรื่อง que ที่คิด ตนเองรู้/เข้าใจอะไรบ้างและไม่เข้าใจอะไรบ้าง 2. สามารถอธิบายขยายความหรือยกตัวอย่างในเรื่อง que ที่ตนเองรู้/เข้าใจได้

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงลักษณะการคิด จุดมุ่งหมายของการคิด วิธีคิดและเกณฑ์ตัดสินการคิด

ลักษณะการคิด	จุดมุ่งหมายของการคิด	วิธีคิด	เกณฑ์ตัดสินการคิด
5. คิดอย่างมีเหตุผล	เพื่อให้ได้ความคิดที่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักของเหตุผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำแนกข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกจากกัน 2. พิจารณาเรื่องที่คิดบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงโดยใช้หลักเหตุผล <ol style="list-style-type: none"> 2.1 แบบนิรนัยคือคิดจากหลักทั่วไปไปสู่ข้อเท็จจริงย่อย ๆ 2.2 แบบอุปนัย คือ คิดจากข้อเท็จจริงย่อย ๆ ไปสู่หลักการทั่วไป 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแยกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกจากกันได้ 2. สามารถใช้เหตุผลแบบนิรนัยหรืออุปนัยในการพิจารณาข้อเท็จจริง 3. สามารถใช้เหตุผลทั้งแบบนิรนัยและอุปนัยในการพิจารณาข้อเท็จจริง
6. คิดถูกทาง	เพื่อให้ได้ความคิดที่เป็นประโยชน์ในทางที่ติดต่อสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งเป้าหมายของการคิดไปในทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 2. คิดถึงประโยชน์ระยะยาวมากกว่าประโยชน์ระยะสั้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกณฑ์ประโยชน์ส่วนตน - ส่วนรวม <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เกิดประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น 1.2 เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น 1.3 เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นโดยเน้นส่วนรวมเป็นสำคัญ 2. เกณฑ์ประโยชน์ระยะสั้นระยะยาว <ol style="list-style-type: none"> 2.1 เกิดประโยชน์ระยะสั้น 2.2 เกิดประโยชน์ระยะยาว

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงลักษณะการคิด จุดมุ่งหมายของการคิด วิธีคิดและเกณฑ์ตัดสินการคิด

ลักษณะการคิด	จุดมุ่งหมายของการคิด	วิธีคิด	เกณฑ์ตัดสินการคิด
7. คิดกว้าง	เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดอย่างครอบคลุม	<ol style="list-style-type: none"> 1. คิดถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดให้ครอบคลุมสิ่งที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเรื่องที่เกิด 2. คิดถึงความสำคัญขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่มีต่อเรื่องที่เกิด 3. คิดถึงจุดสำคัญทั้งที่เป็นจุดเด่น จุดด้อยและจุดที่น่าสนใจขององค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อเรื่องที่เกิด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถระบุองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดได้ครอบคลุมสิ่งที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเรื่องที่เกิด 2. สามารถระบุได้ว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดต่อเรื่องที่เกิด 3. สามารถวิเคราะห์จุดสำคัญทั้งที่เป็นจุดเด่น จุดด้อย และจุดที่น่าสนใจขององค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิด
8. คิดลึกซึ้ง	คิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงในสิ่งที่คิด โดยเข้าใจถึงความซับซ้อนของโครงสร้างและระบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในโครงสร้างนั้น รวมทั้งความหมายหรือคุณค่าของสิ่งที่คิด	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์ให้เห็นองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยที่โยงใยและสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนจนประกอบกันเป็นโครงสร้างหรือภาพรวมของสิ่งนั้น 2. วิเคราะห์ให้เข้าใจถึงระบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่อยู่ภายในโครงสร้างนั้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถอธิบายโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในโครงสร้างของเรื่องที่เกิดได้ 2. สามารถอธิบายระบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่อยู่ภายในโครงสร้างของเรื่องที่เกิดได้

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงลักษณะการคิด จุดมุ่งหมายของการคิด วิธีคิดและเกณฑ์ตัดสินการคิด

ลักษณะการคิด	จุดมุ่งหมายของการคิด	วิธีคิด	เกณฑ์ตัดสินการคิด
		3. วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาหรือความหมายหรือคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งที่คิดได้	3. สามารถบอกสาเหตุของปัญหาหรือความหมายหรือคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งที่คิดได้
9. คิดไกล	เพื่อให้ได้ความคิดที่เชื่อมโยงไปในอนาคตสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและเตรียมการเพื่ออนาคตที่ดี	<ol style="list-style-type: none"> นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้น ทั้งทางกว้างและทางลึกมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ทำนายความสัมพันธ์เชิงเหตุของปัจจัยต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นขั้น ๆ ไป โดยอาศัยข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นฐานในการทำนาย ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในแต่ละขั้นแต่ละตอน ลงความเห็นการทำนาย 	<ol style="list-style-type: none"> สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้น ทั้งทางกว้างและทางลึก สามารถใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทำนายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้น ทั้งทางกว้างและทางลึก สามารถประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการทำนาย สามารถสรุปผลการทำนายได้

(ที่มา : ทิศนา แคมมณี 2545 : 406 – 410)

จากลักษณะการคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจการฝึกทักษะการคิดด้วยการใช้คำถามแบบลักษณะการคิดที่เลือกนำมาใช้ 4 ลักษณะ ได้แก่ คิดคล่อง คิดกว้าง คิดถูกต้อง และคิดละเอียดในใบงานเป็นการฝึกนักเรียนตอบคำถามแบบคิดในลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยใช้ในกลุ่มทดลองที่

เรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด สอดคล้องกับ สุรางค์ โคว์ตระกูล (2545 : 319 - 320) กล่าวว่า การสอน “คิด” เป็นสิ่งที่สอนได้และเหมาะที่จะนำไปสอนกับทุกวิชา โดยครูต้องส่งเสริมการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิด ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการคิด

1.5.4 การเรียนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด

การเรียนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีขั้นตอนการเรียน 5 ขั้นตอน คือ (1) การเสนอบทเรียน (2) การเรียนเป็นกลุ่ม (3) การทดสอบย่อย (4) คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน (5) การรับรองผลงานกลุ่ม (ตามที่ได้เสนอในข้อ 1.4) ผู้วิจัยได้เสริมทักษะการคิดโดยประยุกต์การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับทักษะการคิด เรียกว่า การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) การเสนอบทเรียน ครูสอนเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเป็นภาพรวมของบทเรียนนั้น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่มและคะแนนของกลุ่ม

2) การเรียนเป็นกลุ่ม จัดกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4 คน กระจายความสามารถ ประกอบด้วย นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูชี้แจงการเรียนแบบร่วมมือเพื่อให้เห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ผลสำเร็จของกลุ่มเป็นเป้าหมายร่วมมือกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อธิบายให้เพื่อนเข้าใจ ตรวจสอบคำตอบ ช่วยกันแก้ไขข้อผิดพลาดของสมาชิกในกลุ่ม กิจกรรมที่เสริมทักษะการคิด ได้แก่

(1) นักเรียนศึกษาใบความรู้ เพื่อฝึกทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียนโดยเขียนเป็นแผนผังความคิด ครูมีหัวข้อให้ศึกษาเท่ากับจำนวนสมาชิกในกลุ่มและให้ทุกคนร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยทักษะพูดสื่อสารระหว่างกัน

(2) ทำงานกลุ่มร่วมกันโดยมีใบงานที่เป็นลักษณะการคิด ประกอบด้วย คิดคล่อง คิดถูกทาง คิดกว้างและคิดละเอียด สมาชิกกลุ่มจึงต้องช่วยเหลือกัน มีปฏิสัมพันธ์พึ่งพากัน ขอมรับซึ่งกันและกัน มุ่งความสำเร็จของกลุ่ม คะแนนของทุกคนในกลุ่มมีความสำคัญมากต่อคะแนนกลุ่ม (ทิสนา เขมมณี 2545 : 406 – 410)

3) การทดสอบย่อย หลังจากทำงานเสร็จแล้ว จึงมีการทดสอบเป็นรายบุคคล โดยไม่มีการช่วยเหลือกัน

4) คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน ครูจัดทำคะแนนฐานของนักเรียนแต่ละคนที่ได้จากคะแนนสอบย่อยที่เรียนผ่านมาแล้วหรือผลการเรียนที่ผ่านมาแล้วและนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนสอบ หาความแตกต่างและเทียบกับเกณฑ์ ดังที่กำหนดในข้อ 1.4 (4)

5) การรับรองผลงานกลุ่ม กลุ่มใดที่มีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดจึงจะ
ได้รับคำชมเชยโดยการประกาศให้ทราบ เพื่อให้กำลังใจแก่นักเรียนและเน้นให้นักเรียนเห็นว่า
การทำงานกลุ่มมีความสำคัญมากเพราะสามารถทำให้ผลการเรียนของนักเรียนแต่ละสูงขึ้นไป

การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดที่ผู้วิจัยได้นำ
ทักษะการคิดมาเพิ่มเติมในใบงานเพื่อต้องการส่งเสริมลักษณะการคิดให้นักเรียน อมรา รอดครา
และคณะ (2546 : 10) เห็นว่า การพัฒนาความคิดทำได้ด้วยการเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้อาศัย
เนื้อหาความรู้เป็นสิ่งฝึกการคิด หน่วยศึกษานิเทศก์ (2545 : บทนำ) กล่าวว่า คนที่คิดก่อนจะเป็น
ผู้ได้เปรียบในทุก ๆ ด้าน ทั้งทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและประสบผลสำเร็จทั้ง
ชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ดังนั้น การฝึกทักษะการคิดจึงทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอนโดย
ครูเป็นผู้ฝึกด้วยการใช้คำถาม เพื่อให้นักเรียนคิดบ่อย ๆ จนเกิดการคิดเป็นและกลายเป็นนิสัยที่ดี
สามารถคิดแก้ปัญหาต่อไปได้

สรุปว่า การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับการเรียนร่วมมือ
แบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดเหมาะสำหรับการเรียนในวิชาสังคมศึกษาโดยเฉพาะ
วิชาประวัติศาสตร์ เพราะเป็นวิชาที่เน้นความจำและมีเนื้อหาสาระมาก สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา
สังคมศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิด เชื่อมโยงความรู้ใหม่ได้ และมีทักษะในการสื่อสาร
กับเพื่อนในกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกันได้ตามระบอบวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เพราะเน้น
การทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือทำให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ และนักเรียน
ที่มีความสามารถน้อยก็จะได้รับการเรียนรู้จากกลุ่มจึงมีโอกาสสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนได้
มีความมั่นใจในตนเองและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเกิดเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม ทุกคนใน
กลุ่มร่วมมือกันทำให้คะแนนของตนเองดีเพราะคะแนนของแต่ละคนนำไปสู่คะแนนกลุ่ม นั่นคือ
ความสำเร็จของกลุ่ม เพราะฉะนั้นการเรียนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์จึงให้ความสำคัญแก่กลุ่มมาก ๆ
เมื่อนักเรียนช่วยกัน ผลการเรียนก็จะดีขึ้น นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ ดังนั้น
การเรียนร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์และการเรียนร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริม
ทักษะการคิด จึงเป็นวิธีเรียนที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดผลการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรู้สึกที่พึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือได้วิธีหนึ่ง

1.6 บทบาทครูผู้สอนและบทบาทนักเรียนต่อการเรียนแบบร่วมมือ

1.6.1 บทบาทครูผู้สอนต่อการเรียนแบบร่วมมือ

ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญต่อการจัดการเรียนแบบร่วมมือ บทบาทครูผู้สอนมีหน้าที่สนับสนุนให้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือดำเนินไปด้วยดี ได้แก่ (สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล 2541 : 67 - 68)

- 1) จัดกลุ่มนักเรียนแบบความสามารถ เป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน
- 2) จัดที่นั่งให้นักเรียนหันหน้าเข้าหากันหรือจัดเป็นวงกลมและครูผู้สอนสะดวกในการติดตามพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 3) ชี้แจงการเรียนแบบร่วมมือให้นักเรียนเข้าใจและร่วมมือกันทำงาน
- 4) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้สมาชิกได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
- 5) มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษากลุ่มและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มแต่ละกลุ่ม ครูผู้สอนต้องเดินบ่อย ๆ เพื่อสังเกตการณ์ทำงานกลุ่ม
- 6) ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลแก่กลุ่มที่ประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 7) ติดตามสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มร่วมกันเพื่อให้สมาชิกได้ไว้วางใจซึ่งกันและกัน
- 8) ครูผู้สอนควรนำการเรียนแบบร่วมมือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนของทุกวิชาในโรงเรียนเพื่อช่วยกันพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนให้คิดเป็นนิสัย เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น
- 9) ครูผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความสามารถให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้

การเรียนแบบร่วมมือต้องเปลี่ยนบทบาทครูผู้สอนเพราะเป็นการเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พรรณรัตน์ เเงาธรรมสาร(2533 : 37) กล่าวว่า บทบาทครูผู้สอนต้องเปลี่ยนจากผู้ควบคุมชั้นมาเป็นผู้แนะนำนักเรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียน นักเรียนทำงานมากกว่าเป็นการแข่งขันระหว่างกลุ่ม ให้โอกาสนักเรียนเลือกและตัดสินใจในการทำงาน ส่งเสริมการคิดของนักเรียน ถ้าการจัดบรรยากาศเป็นเช่นนี้แล้ว นักเรียนก็จะได้รับทั้งความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการทำงานทั้งเป็นผู้มีระเบียบวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย

นอกจากนี้ ครูผู้สอนต้องตั้งจุดประสงค์การเรียนให้เหมาะกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยซึ่งสอดคล้องกับชูศรี สนิทประชากร (2534 : 48 – 49)กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องกำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งด้านวิชาการและทักษะการทำงานกลุ่มหรือทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อพัฒนานักเรียน ถ้าครูผู้สอนมีการเตรียมการที่ดีย่อมทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีด้วย ครูผู้สอนจึงควรเตรียมการสอน เช่น (กรมวิชาการ 2544 : 29)

- 1) เตรียมการสอน ได้แก่ กำหนดจุดประสงค์ทั้งด้านวิชาการและด้านทักษะทางสังคม เช่น การปฏิบัติต่อกันในการทำงานกลุ่ม เป็นต้น
- 2) ขนาดของกลุ่มและการจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ครูผู้สอนต้องกำหนดขนาดให้เหมาะสมและต้องจัดให้นักเรียนภายในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน เพราะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
- 3) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้รับความสะดวกและมีความเป็นระเบียบ มีผลต่อปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม
- 4) เตรียมสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียน
- 5) คู่มือพฤติกรรมนักเรียนขณะที่เรียนกันเป็นกลุ่ม คอยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งสังเกตและบันทึกเพื่อเก็บเป็นข้อมูลในการติชม การทำงานกลุ่มและสอนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นถ้าสมาชิกคนใดทำไม่เหมาะสม

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนแบบร่วมมือ ครูผู้สอนต้องเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกเนื้อหาให้เหมาะกับกิจกรรมภายในกลุ่มที่มีสมาชิกกลุ่ม 4 คน จัดกลุ่มย่อยให้นักเรียน เตรียมข้อมูลคะแนนฐานและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงการเรียนแบบร่วมมือที่มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ผู้วิจัยเลือกการเรียนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์จึงเตรียมจัดกลุ่มแบบผลความสามารถ ประกอบด้วย กลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน เตรียมเนื้อหาใบความรู้ ใบงาน หลังจากนั้นจึงสอนและชี้แนะการเรียนแบบร่วมมือ ครูผู้สอนทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจแก่นักเรียนในการเรียนรู้เรื่องที่กำลังศึกษาทั้งสังเกตการทำงานกลุ่ม ถ้านักเรียนต้องการความช่วยเหลือจึงเข้าไปร่วมแก้ไข หากพบว่านักเรียนไม่เข้าใจวิธีการเรียนแบบร่วมมือหรือนักเรียนขาดความรับผิดชอบในกลุ่ม ครูผู้สอนต้องเข้าไปอธิบายเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อให้การทำงานของกลุ่มสำเร็จ กรมวิชาการ(2544 : 30) กล่าวจากผลงานวิจัยของนักการศึกษา พบว่า นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ รวมทั้งต้องมีความเป็นกันเองกับนักเรียนด้วย บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีจึงเกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครูผู้สอน

1.6.2 บทบาทนักเรียนต่อการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการทำงานกลุ่มที่อาศัยความร่วมมือกันให้ทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น นักเรียนทุกคนจึงมีบทบาทในการร่วมกันทำงานซึ่งสมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2541: 66-67) ได้กล่าวถึงบทบาทนักเรียนไว้ ดังนี้

- 1) นักเรียนต้องไว้วางใจซึ่งกันและกันและพัฒนาทักษะการสื่อความหมาย
- 2) ทุกกิจกรรมสมาชิกกลุ่มแต่ละคนได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบทุกคน กลุ่มต้องเข้าใจเรื่องที่เรียนเหมือนกันและสามารถตอบคำถามได้เหมือนกันทุกคน ไม่มีสมาชิกกลุ่มคนใดถูกทอดทิ้ง ทุกคนต้องร่วมมือช่วยกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ
- 3) นักเรียนต้องให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็น ให้มีการวิจารณ์ความคิดแต่ไม่ใช่วิจารณ์ตัวบุคคล
- 4) นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ร่วมทำกิจกรรม กำหนดเป้าหมายและทำให้งานไปสู่เป้าหมาย ให้กำลังใจซึ่งกันและกันและช่วยกันควบคุมเวลาในการทำงาน

นอกจากนี้ เบิร์น (Burns, 1981) ได้กล่าวถึงบทบาทนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมืออีกว่าต้องให้นักเรียนเข้าใจการเรียนแบบร่วมมือก่อน ให้ทำงานเน้นความสำเร็จของกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกัน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและถ้าจะถามครูต้องได้รับการเห็นชอบจากกลุ่มก่อน

บทบาทนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือซึ่งเป็นกระบวนการกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเพื่อให้ทำงานกับกลุ่มได้ ชูศรี สนิทประชากร (2534 : 48-49) จึงได้กำหนดบทบาทนักเรียนไว้ดังนี้

- 1) ผู้นำกลุ่ม เป็นผู้ทำให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี
- 2) ผู้สรุป เป็นผู้สรุปผลการเรียนรู้
- 3) ผู้ตรวจสอบ เป็นผู้ตรวจสอบทุกคนในกลุ่มให้เรียนรู้ร่วมกันเท่ากัน
- 4) ผู้ช่วย เป็นผู้ช่วยให้เห็นว่าความคิดนั้นถูกหรือไม่
- 5) ผู้ชี้แนะ เป็นผู้เพิ่มเติมหรือขยายความรู้
- 6) ผู้หาข้อมูล เป็นผู้หาเอกสารข้อมูลให้กลุ่ม
- 7) ผู้กระตุ้นเตือน เป็นผู้ให้กำลังใจและกระตุ้นให้ทำงาน
- 8) ผู้สังเกต เป็นผู้ดูแลให้ทุกคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

การแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนทำภายในกลุ่มอาจมีการแบ่งหน้าที่เพิ่มเติมได้อีก ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่มีนักเรียนมาก สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2541 : 35) ได้แบ่งหน้าที่นักเรียนไว้ ดังนี้

- 1) ผู้จดบันทึก (Recorder) ทำหน้าที่รวบรวมความคิดหรือสรุปที่ได้มาจากกลุ่มไม่ใช่มาจากความคิดส่วนตัว
- 2) ผู้ตรวจสอบ (Checker) ทำหน้าที่ตรวจสอบว่าสมาชิกกลุ่มเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนอย่างถูกต้องแล้ว ตรวจสอบผลงานทุกชิ้นของกลุ่ม
- 3) ผู้ประสาน (Runner) ทำหน้าที่ประสานระหว่างครูกับกลุ่ม เมื่อมีปัญหาที่ไม่มีสมาชิกคนใดตอบได้ ผู้ประสานก็จะนำปัญหานั้นไปถามครู
- 4) ผู้สนับสนุน (Encourager) ทำหน้าที่คอยดูแลให้ทุกคนในกลุ่มทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้สมาชิกได้ใช้ความพยายาม ใช้ความคิด ให้กำลังใจ
- 5) ผู้รักษาเวลา (Time – Keeper) ทำหน้าที่ควบคุมเวลาในการดำเนินงานของกลุ่ม เตือนเรื่องเวลาให้กลุ่มทราบให้ทำงานเสร็จตามเวลา
- 6) ผู้เตรียม (Material) ทำหน้าที่คอยดูแลหรือเตรียมข้อมูล วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงาน
- 7) ผู้รายงาน (Reporter) ทำหน้าที่นำเสนอผลงานกลุ่มต่อชั้นเรียนหรืออาจมีการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่น
- 8) ผู้สังเกตการณ์ (Observer) ทำหน้าที่บันทึกข้อมูลและสังเกตการทำงานของสมาชิกกลุ่มเพื่อรายงานให้สมาชิกกลุ่มทราบ
- 9) ผู้อำนวยบริการ (Facilitator) ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมหรือไม่ คอยระวังไม่ให้ความคิดของคนใดคนหนึ่งมีอิทธิพลเหนือเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

ถ้าการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มเล็กขนาด 4 คน บทบาทของสมาชิกในกลุ่มของการเรียนแบบร่วมมือก็อาจกำหนดให้มี 4 บทบาท ได้ดังนี้ (St. Edward's University 2004)

- 1) ผู้อ่าน (Reader)
- 2) ผู้บันทึก (Recorder)
- 3) ผู้ตรวจสอบ (Checker/Quizzer)
- 4) ผู้กระตุ้นเตือนหรือให้กำลังใจ (Encourage/Participation Police)

นอกจากนี้ นักเรียนควรมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแบบร่วมมือด้วย เช่น มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้เกียรติต่อเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ร่วมรับผิดชอบ ให้กำลังใจ ดูแลทุกคนให้ทำงานสำเร็จ (กรมวิชาการ 2542 : 32)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือนั้น ครูผู้สอนควรเป็นผู้จัดเตรียมหรือกำหนดบทบาทก่อนที่จะสอนและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ โดยบทบาทหน้าที่ของนักเรียนขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกกลุ่ม ทั้งให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและทำงานร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา มุ่งผลสำเร็จงานกลุ่มเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดกลุ่มและแบ่งหน้าที่แก่นักเรียนควรมี 4 หน้าที่ คือ (1) ผู้สนับสนุนและสังเกต (2) ผู้รักษาเวลา (3) ผู้บันทึก (4) ผู้ตรวจสอบ

จากที่กล่าวมาสรุปบทบาทครูผู้สอนและบทบาทนักเรียนได้ว่า ครูผู้สอนและนักเรียนต่างต้องมีความเข้าใจในการเรียนแบบร่วมมือ ครูผู้สอนต้องเข้าใจขั้นตอนการจัดการเรียนแบบกลุ่ม คณะผลสัมฤทธิ์และทักษะการคิดเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ครูผู้สอนต้องเตรียมจัดบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้กันอย่างมีความสุขพินิจที่ดีต่อกัน ครูผู้สอนเป็นผู้จัดกลุ่มนักเรียนและกำหนดบทบาทนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในห้องเรียน ส่วนนักเรียนก็ต้องมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำงาน บทบาทของนักเรียนในกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน ดังนั้น ทุกคนในกลุ่มต้องยอมรับการทำงาน คำตอบของกลุ่มถือว่าเป็นการลงมติในกลุ่มและทำงานมุ่งความสำเร็จงานกลุ่มเป็นสำคัญ การที่สมาชิกร่วมกันทำงานด้วยความรับผิดชอบจึงทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแบบร่วมมือและมีนิสัยที่ดีในการทำงานกลุ่มสำหรับนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไปได้

1.7 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องมีการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มี 3 ด้าน คือ (กรมวิชาการ 2542 : 2)

1.7.1 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการสื่อสาร

1.7.2 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.7.3 ทักษะที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม คือ ความรับผิดชอบ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าต้องมีการเรียนรู้ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่จะต้องฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ นอกเหนือจากด้านวิชาการ การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทักษะทางสังคมซึ่งมีอยู่ในการเรียนแบบร่วมมือ จึงกล่าวได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นการฝึกทักษะการคิด การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบที่ควรพัฒนานักเรียนให้ได้รับการพัฒนา

หลักของการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มี 3 ประการ คือ (กรมวิชาการ 2542 : 52 - 53)

1. การนำศักยภาพของแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการนำความสามารถของแต่ละคนมาช่วยกันปฏิบัติงานของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายของการทำงานกลุ่มให้ได้ผลสำเร็จสูงสุด การจัดกลุ่มก็เป็นวิธีการหนึ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนได้นำศักยภาพมาใช้จึงเกิดการยอมรับภายในกลุ่ม

2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้ามาทำงานทำให้เกิดการมีส่วนร่วม 3 ด้าน คือ (1) ร่วมใจ ได้แก่ มีความตั้งใจ เต็มใจ มุ่งมั่นในการทำงาน (2) ร่วมคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและสรุปความคิดเห็นด้วยตนเอง (3) ร่วมมือ ได้แก่ การลงมือปฏิบัติ กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง แสดงความคิดเห็นของตนเองให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ผู้นำกลุ่ม เลขากลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม บทบาทต่าง ๆ ควรให้นักเรียนได้สลับหน้าที่เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน บรรยากาศในการทำงานกลุ่มช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย กลุ่มมีความพอใจ มีความสุขในการปฏิบัติงานร่วมกัน ดังนั้น สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องช่วยกันสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ให้กำลังใจกัน มีน้ำใจต่อกัน เอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2541 : 73 - 74) ได้ให้แนวทางการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

1. **Forming Skills** เป็นทักษะเบื้องต้นในการทำงานกันเป็นกลุ่ม ครูผู้สอนต้องฝึกให้นักเรียนมีนิสัย ดังนี้

- 1.1 จัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและไม่ทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 - 1.2 นั่งทำงานอยู่แต่ในกลุ่มของตัวเองเท่านั้น ไม่เดินทั่วห้อง
 - 1.3 พูดคุย ชักถาม อธิบาย โดยใช้เสียงดังพอได้ยินเฉพาะในกลุ่ม
 - 1.4 ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ผู้จัดบันทึก ผู้รายงาน ผู้สนับสนุน
- ผู้รักษาเวลา ฯลฯ

- 1.5 เรียกชื่อของสมาชิกในกลุ่ม
- 1.6 ใช้สายตา หน้าตา ท่าทางเป็นสื่อบอกความสงสัย ความเข้าใจและยอมรับผู้พูด
- 1.7 ให้ความสำคัญแก่สมาชิกทุกคนเท่าเทียมกัน

2. Functioning Skills เป็นทักษะเกี่ยวกับการจัดการกลุ่ม ความพยายามในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จ การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นทักษะเกี่ยวกับ

2.1 การแลกเปลี่ยนความคิดและแสดงความคิดเห็น อธิบาย โต้ตอบ และแบ่งปันการใช้สื่อ อุปกรณ์ และข้อมูล

2.2 ชักถามคำถามที่ต้องการ หาเหตุผล สมาชิกร่วมกันชักถามหาคำตอบ ร่วมอภิปราย ขอมรับฟังความคิดเห็นจากทุกคนไม่ใช่ฟังแต่เด็กเรียนเก่งเท่านั้น

2.3 ใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ก้าวร้าว และมีเหตุผลกัน

2.4 ไม่ทำตัวเป็นเผด็จการในกลุ่ม

2.5 สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน มีน้ำใจซึ่งกันและกัน

3. Formulating Skills เป็นทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ความเข้าใจเป็นการกระตุ้นการใช้ความคิด เช่น

3.1 สรุปความคิดเห็นและข้อเท็จจริง โดยการพูดด้วยปากเปล่าและไม่ต้องดูบันทึก

3.2 ตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลงานกลุ่มโดยการแก้ไขปรับปรุงข้อคิดเห็นที่ยังไม่ถูกต้องของเพื่อนสมาชิก สืบถามและแสดงความคิดเห็นในส่วนที่ตนเองคิดว่ายังไม่เข้าใจหรือมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

3.3 สมาชิกทุกคนต้องตรวจสอบผลงานและคำตอบของกลุ่มก่อนส่งและสมาชิกกลุ่มต้องยอมรับว่าผลงานกลุ่มเป็นเสมือนผลงานของตนเอง

ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนเรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น

1. ให้นักเรียนเห็นความจำเป็นของทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. นักเรียนควรรู้ว่าจะใช้ทักษะใด เมื่อใด
3. การใช้บทบาทสมมติ เกม สถานการณ์จำลอง ทำได้โดยให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนบทบาทกันให้ทุกคนได้มีโอกาสเท่าเทียมกัน
4. นักเรียนควรได้มีโอกาสบทบาทที่ตนทำไปแล้ว
5. ฝึกให้นักเรียนทำบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญและใช้ทักษะได้อย่างอัตโนมัติ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือนอกจากมีความรู้ทางวิชาการแล้วนักเรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมด้วย คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มย่อย นักเรียนแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบทุกคนและช่วยเหลือกันพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฟังเพื่อน ชักถาม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม

แก้ปัญหาเพื่อให้งานกลุ่มสำเร็จ กล่าวได้ว่าเป็นการเสริมความมั่นใจแก่นักเรียนในการเรียนรู้ให้มีความสามารถในการสื่อสารและมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สอดคล้องกับ กนกพร แสงสว่าง (2541 : บทคัดย่อ) และเอดเวิร์ด (Edward , 1996 อ้างถึงใน นิตยา คงเกษม 2544 :101) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม สามารถฝึกความเป็นผู้นำแก่นักเรียนได้ กล่าวคือคิดกล้าตัดสินใจเป็นประสบการณ์ด้านทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับนักเรียน ทั้งจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1989) เห็นว่า การทำงานกลุ่มร่วมกันเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี ดังนั้นทักษะทางสังคมจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันจะช่วยให้เกิดนักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและทักษะทางสังคมรวมทั้งมีคุณธรรมด้วย

1.8 การวัดผลและประเมินผลการเรียนแบบร่วมมือ

การวัดผลและประเมินผลของการเรียนแบบร่วมมือต้องวัด ทั้งวิชาการและทักษะทางสังคม สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544 : 28) กล่าวว่า การวัดผลทางวิชาการเป็นการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไร ส่วนการวัดผลด้านทักษะทางสังคมเป็นการประเมินผลเพื่อทราบว่าสมาชิกของกลุ่มได้ใช้ทักษะทางสังคมเป็นและทำให้งานกลุ่มสำเร็จสอดคล้องกับอนุสรณ์ สุชาตินันท์ (2536 อ้างถึงในกรมวิชาการ 2542 : 32) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือต้องวัดผลทั้งทางวิชาการและทักษะทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เดวิดสัน (Davidson, 1990 อ้างถึงในสารทิ ชนนิมิต 2544 : 14) กล่าวถึงการประเมินผลของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. ทดสอบในห้องเรียน
2. ทดสอบโดยให้แบบทดสอบไปทำเป็นการบ้าน
3. ให้งานไปทำเป็นการบ้าน
4. ให้ทำงานในห้องเรียน
5. ประเมินตัวเองของนักเรียน
6. ประเมินด้วยการสังเกตสิ่งที่มองเห็นด้วยตา

สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2541 : 69) กล่าวว่า การประเมินควรมีทั้งสังเกตจากการทำงานเป็นรายบุคคลและงานกลุ่ม ดังนี้

1. สังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียนแต่ละคน
2. วัดจากการสอบและแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคล

โดยครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองไม่ควรให้นักเรียนเป็นผู้ประเมิน เพราะจะทำให้เกิดบรรยากาศไม่พึงประสงค์ คือ ขาดความสามัคคีภายในกลุ่ม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนแบบร่วมมือทำได้หลายวิธีการขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา กระบวนการเรียน การประเมินควรวัดให้ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะการทำงานและเจตคติ ประเมินทั้งงานกลุ่มและงานรายบุคคล โดยครูผู้สอนควรเป็นผู้ประเมินเอง โดยเฉพาะด้านทักษะการทำงานเพื่อให้บรรยากาศการทำงานของกลุ่มไม่ตึงเครียด

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้

2.1 ความหมายของผลการเรียนรู้

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของผลการเรียนรู้ ดังนี้

ทิสนา แจมมณี และคณะ (2545 : 1) ให้ความหมายว่า คือความรู้ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ลึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้

เอมอร จังศิริพรปกรณ์ (2546 : 144) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวรอย่างเป็นระบบสำหรับใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดเด่น จุดด้อย เพื่อใช้ตัดสินใจประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และความเพียงพอของหลักสูตร

อมรา รอดคารา และคณะ (2546 : 7) ให้ความหมายว่า เป็นคุณภาพการเรียนรู้ที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมซึ่งเป็นผลผลิตของนักเรียนที่มีผลครอบคลุม ทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้เป็นการประเมินพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ด้านความรู้ สังเกตพัฒนาการด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและเจตคติอันเป็นความรู้ลึกที่ดีด้านคุณธรรมที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ทฤษฎีการวัดและประเมินผลของบลูม(Bloom,1972 อ้างถึงในภัทรา นิคมานนท์ 2540 : 41 - 60) ได้จำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นการเรียนรู้ที่วัดทางสติปัญญา ส่วนใหญ่วัดเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาต่าง ๆ โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อสอบเป็นงานที่ครูผู้สอนสามารถสร้างขึ้นเองหรืออาจใช้แบบทดสอบมาตรฐาน การวัดด้านพุทธิพิสัยมี 6 ระดับ คือ ความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผล มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ความรู้ – ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถในการระลึกได้ตามเนื้อหาและประสบการณ์
- 2) ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการผสมผสานความรู้ ความจำ แล้วขยายความคิดออกไปอย่างมีเหตุผล มีทั้งการแปลความ ตีความ ขยายความ
- 3) การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องที่เรียนรู้มาแล้วไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือสร้างสถานการณ์ใหม่
- 4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยได้ ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์กันได้อย่างชัดเจน สามารถค้นหา ความจริงต่าง ๆ ที่ซ่อนแฝงอยู่ในเรื่องนั้น ๆ ได้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการต่าง ๆ
- 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถที่นำองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไปมารวมเข้าเป็นเรื่องเดียวกันหรือเกิดเป็นแนวคิดใหม่คล้ายกับความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าและประโยชน์ มีทั้งการสังเคราะห์ข้อความ แผนงาน และความสัมพันธ์
- 6) การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ โดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ว่าเหมาะสม มีคุณค่า ดี-เลว การประเมินค่า อาศัยเกณฑ์ประกอบการตัดสินใจมี 2 ลักษณะ คือ การตัดสินใจโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือเกณฑ์ภายในเนื้อเรื่อง กับ การตัดสินโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก

ส่วนการวัดผลด้านการคิดนั้น สุรางค์ โค้วตระกูล (2545 : 320 - 323) กล่าวว่า การคิดเป็นการวัดผลด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จึงใช้แนวคิดของบลูม (Bloom) ได้ โดยเน้น การวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ครูผู้สอนจึงควรออกข้อสอบในระดับดังกล่าวเพื่อวัดด้านพุทธิพิสัย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลด้านพุทธิพิสัยเหมาะสำหรับวัดความรู้ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การนำไปใช้ การสังเคราะห์ การประเมินค่าและสามารถวัดด้านการคิดได้โดยใช้คำถามเพื่อการวิเคราะห์ การสังเคราะห์และประเมินค่า

2.2.2 ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึกทางจิตใจ อารมณ์และคุณธรรมของบุคคล การวัดสิ่งเกี่ยวกับความรู้สึกสามารถวัดได้โดยการสังเกต พฤติกรรม การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสำรวจ ส่วนเครื่องมือวัดผลทางจิตวิทยา ได้แก่ แบบวัด เจตคติ แบบวัดความสนใจ เป็นต้น พฤติกรรมด้านจิตพิสัยมี 5 ระดับได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างคุณค่า การจัดระบบคุณค่าและการสร้างลักษณะนิสัย มีรายละเอียด ดังนี้ (ภัทรา นิคมานนท์ 2540 : 41 - 60)

- 1) การรับรู้ (Receiving or Attending) เป็นลักษณะการตอบสนองสิ่งที่อยู่รอบ ทำให้เกิดความตระหนัก ความตั้งใจที่จะรับรู้และความสนใจต่อสิ่งเรานั้น
- 2) การตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมต่อเนื่องจากความตั้งใจที่จะรับรู้เมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าอย่างเต็มที่ จึงยินยอมหรือเต็มใจที่จะตอบสนองและสร้างความพึงพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นทำให้เกิดความสุข
- 3) การสร้างคุณค่า (Valuing) เป็นขั้นตอนที่มองเห็นคุณค่าของการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือประสบการณ์เกิดการยอมรับในคุณค่าและกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นค่านิยมของตนเอง
- 4) การจัดระบบคุณค่า (Organization) หลังจากที่ได้สร้างค่านิยมของตนเองขึ้นมาแล้วจึงนำค่านิยมมาจัดระเบียบ กำหนดเป็นแนวปฏิบัติให้ความสำคัญของค่านิยม
- 5) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการจัดระบบคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเข้าเป็นระบบที่ถาวรทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมการแสดงในทุกสถานการณ์

แครธวอล (Krathwohl, 1964 อ้างถึงใน ณีฐกรรณ์ หลาวทอง 2546 : 196 - 198) ได้ลำดับความรู้สึกเริ่มจากความสนใจ (Interest) ความซาบซึ้ง (Appreciation) เจตคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) การปรับตัว (Adjustment) ซึ่งสัมพันธ์กับการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงแนวคิดการจำแนกระดับของความรู้สึกตามแนวแคระโวลและคณะ

1. การรับ	1.1 การรู้จัก	↑			
	1.2 ความเต็มใจในการรับ				
	1.3 ควบคุมหรือคัดเลือกรูปแบบที่เอาใจใส่		↑		
2. การตอบสนอง	2.1 การยินยอมในการตอบสนอง		↑	↑	↑
	2.2 ความเต็มใจที่จะตอบ สนอง			↑	↑
	2.3 ความพึงพอใจในการ ตอบสนอง				↑
3. การรู้คุณค่า	3.1 การรับคุณค่า				
	3.2 การชื่นชมคุณค่า	↓	↓		
	3.3 การยินยอมรับคุณค่า				
4. การจัดระบบ	4.1 การสร้างมโนภาพของคุณค่า			↓	↓
	4.2 การจัดระบบคุณค่า				
5. ลักษณะนิสัย	5.1 การสรุปอ้างอิงนัยทั่วไปของคุณค่า				
	5.2 การสร้างลักษณะนิสัย				↓

(ที่มา : ล้วน สายยศ 2543 : 13)

การวัดผลด้านจิตพิสัยมีหลายระดับ แต่ในส่วนที่เป็นการวัดระดับความพึงพอใจ นั้น ล้วน สายยศ (2543 : 15-37) กล่าวว่า ความรู้สึกพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม เป็นขั้นตอนแรกของการตอบสนองเป็นเพียงการยินยอมและเต็มใจทำแต่อาจจะไม่พึงพอใจก็ได้ ถ้าเป็นการยินยอมแบบเต็มใจก็จะเกิดความพึงพอใจเพราะมีสนุกสนาน เพลิดเพลินและมีความสุข การวัดความพึงพอใจในการเรียนการสอน มีวิธีสร้างแบบทดสอบ เช่น

1. กำหนดเป้าหมายว่าจะวัดอะไร เช่น วัดความสนใจทางวิชาการ เป็นต้น
2. วิเคราะห์ว่ามีส่วนย่อยอะไรบ้างเป็นองค์ประกอบ
3. วิเคราะห์กิจกรรม

4. เขียนข้อความเกี่ยวกับกิจกรรม
5. กำหนดวิธีการตอบ
6. ทดลองเครื่องมือเพื่อหาคุณภาพ
7. สร้างเกณฑ์ปกติ เพื่อแปลความหมายของคะแนน

ส่วนเครื่องมือที่ใช้วัดมีหลายแบบ เช่น แบบเทอร์สโตน (Thurstone) แบบลิเกิต (Likert) แบบออสกู๊ด (Osgood) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นการวัดเจตคติในระดับการตอบสนองที่มาจาก การรับสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ใหม่ มีผลให้นักเรียนเกิดความรู้สึกยอมรับ ยินยอม เต็มใจ ทั้งมีความสุข ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือ จึงเป็นความรู้สึกรักของนักเรียนที่มาจากการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำงาน ร่วมช่วยเหลือกันเพื่อให้งานสำเร็จ สมาชิกกลุ่มเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกัน การวัดความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือที่ผู้วิจัยสนใจ คือ การวัดระดับความพึงพอใจด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามแบบลิเกิต (Likert) มีประเด็นที่วัด ได้แก่ วิธีการเรียนแบบร่วมมือ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น คุณค่าของงานและความสำเร็จของงาน

2.2.3 ด้านทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย จึงเป็นการวัดความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีหลายวิธี เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน ด้วยเครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดทักษะปฏิบัติ แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน และแบบสังเกตพฤติกรรม (ทิสนา แคมมณี และคณะ 2545 : 41) ทักษะพิสัยมีระดับการวัด 7 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ ความพร้อมการตอบสนองตามแนวทางที่กำหนดให้ ความสามารถด้านกลไกการตอบสนองที่ซับซ้อน ความสามารถในการดัดแปลง และความสามารถในการริเริ่ม (ภัทรา นิคมานนท์ 2540 : 41-60)

- 1) การรับรู้ (Perception) ด้วยการใช้ประสาททั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และสัมผัสทางกาย
- 2) การเตรียมพร้อม (Set) การเตรียมความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา
- 3) การตอบสนองตามแนวทางที่กำหนดให้ (Guided Response) การลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบและลองผิดลองถูก
- 4) ความสามารถด้านกลไก (Mechanism) เป็นขั้นที่นักเรียนปฏิบัติตามที่เรียนมาอย่างต่อเนื่องด้วยความมั่นใจ สามารถสร้างเทคนิคสำหรับตนเองขึ้นมาเพื่อปฏิบัติต่อไป
- 5) การตอบสนองที่ซับซ้อน (Complex Overt Response) ปฏิบัติกิจกรรมที่สลับซับซ้อนได้โดยไม่ต้องใช้ความคิดมากและกระทำอย่างมั่นใจ ทำได้ดีเป็นอัตโนมัติ

6) ความสามารถในการดัดแปลง (Adaptation) เป็นขั้นที่ปฏิบัติได้จนชำนาญ และหาวิธีการใหม่ ๆ หรือดัดแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างดี

7) ความสามารถในการริเริ่ม (Origination) สามารถประยุกต์ทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาได้

การวัดด้านทักษะพิสัยเป็นการวัดการปฏิบัติงานซึ่งสุวิมล ว่องวานิช (2546 : 215 - 222) กล่าวว่า การวัดการปฏิบัติการทำงานต้องอาศัยเครื่องมือวัดด้วยการสังเกตพฤติกรรมตอบสนอง ต่อแบบวัดหรือการทำกิจกรรมที่อาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกาย มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติ โดยการกำหนดงานให้นักเรียนปฏิบัติ
- 2) ระบุผลของความสามารถด้านการปฏิบัติที่จะวัด โดยเน้นให้เห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นให้ความสำคัญกับการวัดกระบวนการหรือผลงานหรือทั้งสองอย่าง
- 3) กำหนดวิธีการวัดการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด
- 4) กำหนดความเหมาะสมของเครื่องมือ
- 5) กำหนดวิธีการประเมินผลการวัด เกณฑ์การประเมิน

ประเภทของเครื่องมือที่ใช้วัดกระบวนการปฏิบัติงาน

1. วัดการปฏิบัติงาน ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบสังเกตพฤติกรรม (Observation Form)
2. วัดผลงาน เป็นการวัดคุณภาพของผลงานที่นักเรียนทำส่ง เช่น การทดลอง รายงาน โครงงาน โดยใช้แบบประเมิน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลด้านทักษะพิสัยหรือวัดผลทักษะการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นเป็นการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนและวัดผลงานนักเรียนที่ใช้เวลาในการศึกษา ค้นคว้า เช่น รายงาน โครงงาน การทดลอง เป็นต้น โดยใช้เครื่องมือแบบตรวจสอบรายการ แบบสังเกตพฤติกรรมหรือแบบประเมิน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวัดผลด้านทักษะพิสัย ในประเด็นทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจต่อกัน แลกเปลี่ยนกันเรียนรู้ ฟังเพื่อนอธิบาย ทั้งร่วมซักถาม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ มีการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ ด้วยเครื่องมือคือแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น

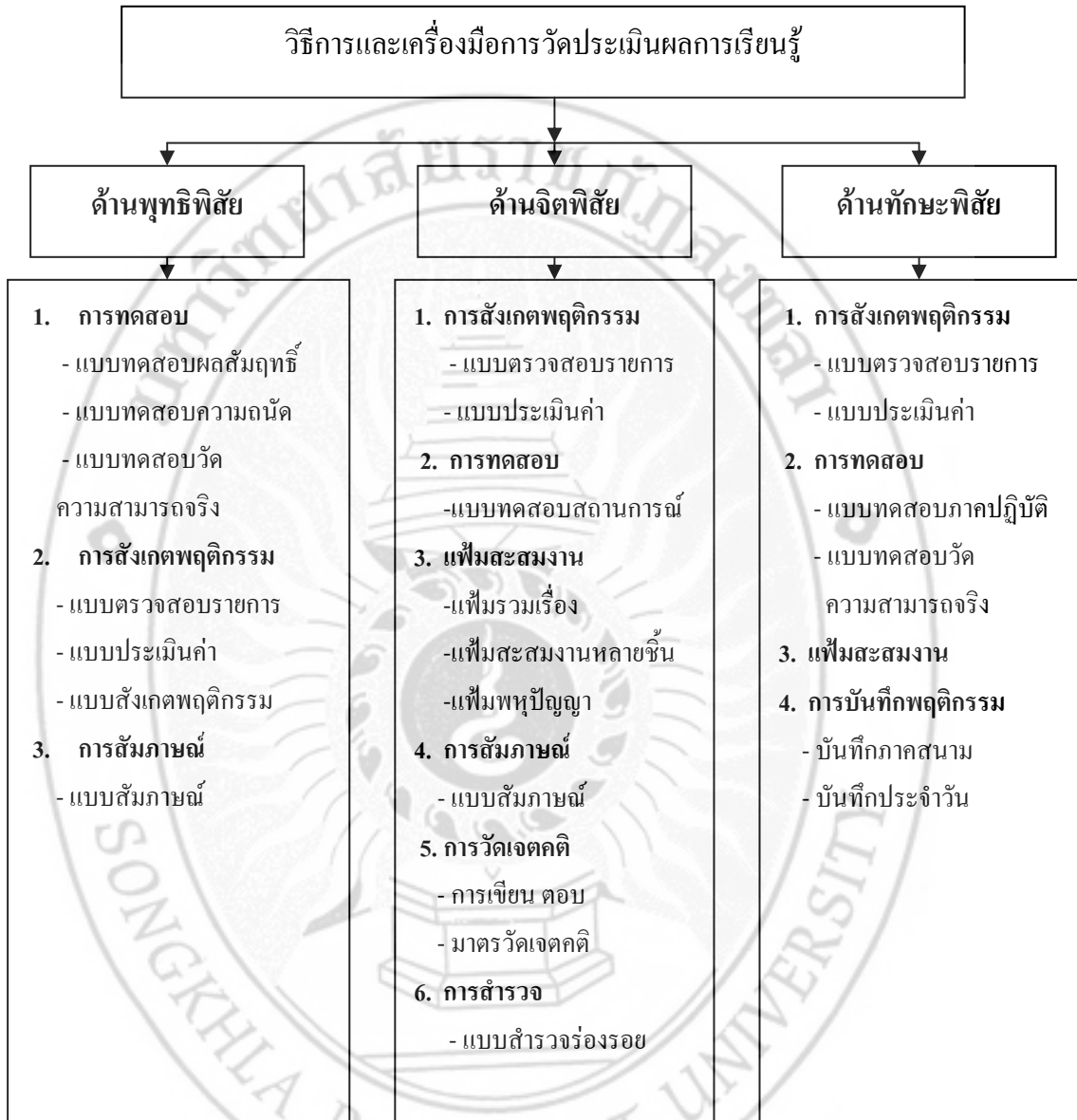
เครื่องมือที่ใช้ในการวัด

การวัดผลการเรียนรู้จำเป็นต้องมีเครื่องมือสำหรับวัดมีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวัด ได้แก่ (ทิสนา เขมมณี และคณะ 2545 : 41 - 42)

1. แบบทดสอบ (Test) แบบทดสอบที่ดีต้องมีความตรง (Validity) คือ สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดมี ความเที่ยง (Reliability) คือ วัดกี่ครั้งก็ได้ค่าใกล้เคียงกันและต้องหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สถิติ
2. แบบสังเกต (Observation Form) แบบสังเกตเป็นแบบที่ใช้เพื่อการสังเกตและบันทึก ส่วนใหญ่อยู่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
3. แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลที่ต้องการวัดตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้าง เช่น ตอบคำถามที่มีคำตอบให้เลือก เติมข้อความ เป็นต้น
4. แบบสำรวจรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจหรือสังเกตสิ่งต่าง ๆ เช่น แบบสำรวจพัฒนาการ คุณลักษณะ ทักษะหรือความสนใจของนักเรียน
5. แบบสำรวจรายการอินเวนทอรี (Inventories) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจหรือสังเกตสิ่งที่ต้องการสำรวจเหมือนแบบสำรวจรายการ (Checklist) แต่ไม่มีรายชื่อใดที่สามารถเป็นตัวแทนแสดงผลสัมฤทธิ์ได้ คือ เป็นรายการที่สำรวจสะท้อนภาพ
6. แบบบันทึกพฤติกรรมหรือข้อมูลที่สังเกต (Anecdotal Record) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึกข้อมูล
7. แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามหรือสัมภาษณ์บุคคล มีรายการข้อคำถามที่ชัดเจนหรือไม่มีโครงสร้างก็ได้
8. มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดด้านทักษะหรือความรู้สึกร ผู้สังเกตกำหนดพฤติกรรมในรายการและทำการประเมินคุณภาพสิ่งที่ต้องการวัด

สรุปการประเมินผลการเรียนรู้ในแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

(ที่มา : ครูมืออาชีพ 2544 : 47)

แผนภูมิที่ 2 วิธีการและเครื่องมือการวัดประเมินผลการเรียนรู้

2.3 การวัดผลในวิชาสังคมศึกษา

การวัดผลในวิชาสังคมศึกษามีหลายวิธีซึ่งสายวรุณ ทองวิทยา (2539 : 32) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษามุ่งวัดทั้งทักษะพิสัย เจตคติและความสามารถเชิงพฤติกรรม ได้แก่

2.3.1 สังเกต เช่น สังเกตจากความประพฤติ การทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ ความสำเร็จของงาน เป็นต้น

2.3.2 ตรวจสอบงานภาคปฏิบัติ เช่น การรายงาน แผนผัง กิจกรรมทุกอย่างที่จัดในการเรียนการสอน

2.3.3 สัมภาษณ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ ความสนใจ เจตคติ ความคิดเห็นและเป็นการประเมินตนเองด้วย

2.3.4 ทดสอบข้อเขียน ด้วยคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของนักเรียน

2.4 การประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลเป็นการวัดผลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงหรือเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2545 : 45 - 46) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้มี 2 ลักษณะ คือ

2.4.1 การประเมินย่อยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation) ครูผู้สอนต้องประเมินเป็นระยะเพื่อสังเกตนักเรียนมีการเรียนรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ต้องการเพียงใด เพื่อเก็บเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

2.4.2 การประเมินผลรวมเพื่อตัดสิน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อวัดตัดสินตามจุดประสงค์ เช่น การสอบปลายปีเพื่อตัดสินผลการสอบสำหรับเลื่อนชั้น

สำหรับการประเมินในปัจจุบันที่นิยมให้กันอยู่ คือ การประเมินแบบอิงเกณฑ์เป็นการประเมินความสามารถของนักเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ ถ้านักเรียนมีผลการเรียนเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์แสดงว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลต้องวัดผลครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดเพื่อทราบพัฒนาการของนักเรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ผู้วิจัยศึกษา
ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีผู้ศึกษาดังนี้

อัจฉราพร ทรัพย์แก้ว (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการมีส่วนร่วมในกระบวนการ
ปฏิสัมพันธ์กลุ่มต่อพัฒนาการด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในห้องเรียนแบบร่วมมือ วิชา
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวฬุวันธรรมมาวาสที่เรียนด้วยการ
เรียนแบบร่วมมือกับการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า (1) คะแนนทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือและกลุ่มที่เรียนแบบปกติอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (2) นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือมีคะแนนทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จิตติมา จรรยาธรรม (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค
การแบ่งกลุ่มแบบผลสัมฤทธิ์ผลที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ผลการวิจัยพบว่า (1) หลังการทดลอง นักเรียนในกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่ม
แบบผลสัมฤทธิ์มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าก่อนรับการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 (2) หลังการทดลอง นักเรียนในกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการ
แบ่งกลุ่มแบบผลสัมฤทธิ์ผลมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนในกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอน
ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายวรุณ ทองวิทยา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษาและมนุษยสัมพันธ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยการเรียน
แบบเอส ที เอ ดี (STAD) กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียน
แบบ เอส ที เอ ดี (STAD) กับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบเอส ที เอ ดี (STAD) กับการสอน
ตามคู่มือครู มีมนุษยสัมพันธ์ในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จุฑามาศ สดแสงจันทร์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการ
ทำงานกลุ่มที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคสแตคกับการสอน แบบปกติในรายวิชา
ส 401 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคสแตคกับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนที่สอนด้วยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคสแตคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนที่สอนด้วยการเรียนแบบร่วมมือโดยเทคนิคสแตคไม่แตกต่างกัน

ปาริชาติ จิตรน้ำ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาสัมฤทธิ์ผลเจตคติและทักษะการทำงานร่วมกันในวิชาสังคมศึกษา ส 504 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า (1) คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแผนการเรียนที่ 1 และแผนการเรียนที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (2) สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองระหว่างแผนการสอนที่ 1 กับแผนการสอนที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (3) นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนที่ 1 กับแผนการเรียนที่ 2 มีเจตคติที่ดีต่อวิธีการเรียนแบบร่วมมือไม่แตกต่างกัน (4) นักเรียนที่เรียนในแผนการสอนที่ 1 กับแผนการสอนที่ 2 มีทักษะการทำงานร่วมกันไม่แตกต่างกัน

สมพร ศิลาทอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนแบบร่วมมือแบบคละกลุ่มสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือแบบคละกลุ่มสัมฤทธิ์ กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้คู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือแบบ คละกลุ่มสัมฤทธิ์กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้ คู่มือครูมีเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อารมณี ขอบศิลปประกอบ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคสแตคในการเรียนการสอนเรื่องหลักธรรมในรายวิชา ส 018 พระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคสแตคมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคสแตคมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคสแตคมีคะแนนเจตคติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพ็ญวิภา หาญสกุล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า (1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนกลุ่มสูง กลาง ต่ำ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 (3) การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (5) นักเรียนกลุ่มสูง กลาง ต่ำ มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สารทิ ธนนิมิตร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกันเรียน และการเรียนตามกิจกรรมปกติ เรื่อง อัตราส่วน ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือกันรูปแบบการแข่งขันเป็นกลุ่ม โดยใช้เกมและกลุ่มที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกันรูปแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ใช้การเรียนตามกิจกรรมปกติ กลุ่มที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกันรูปแบบการแข่งขันเป็นกลุ่ม โดยใช้เกมและกลุ่มที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกันรูปแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน (2) กลุ่มที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกันรูปแบบการแข่งขันเป็นกลุ่ม โดยใช้เกมและกลุ่มที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกันรูปแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เกษรา เฉยงาม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ ต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบบูรณาการ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ พบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทักษะในการทำงานสูงกว่าก่อนเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแบบร่วมมือ ทั้งมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม ถึงแม้ว่างานวิจัยที่ได้ศึกษามีวิชาสังคมศึกษา เช่น สาขาวิชาภูมิศาสตร์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม สาขาวิชารัฐศาสตร์และมีวิชาคณิตศาสตร์ด้วย ผลงานวิจัยดังกล่าว ต่างมีผลการเรียน

ให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มีทักษะการทำงานดี ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำมาศึกษาวิจัยในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยประยุกต์การเสริมทักษะการคิดในการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่เรียกว่าการเรียนแบบร่วมมือแบบผลกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือทั้ง 2 แบบ สอดคล้องกับแนวความคิดของ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545 : 174) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือสามารถนำมาใช้ได้กับทุกวิชา ทุกระดับชั้นและจะมีประสิทธิผลถ้าได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนานักเรียนในด้านการแก้ปัญหาการคิด ทั้งเป็นการส่งเสริมคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความเป็นประชาธิปไตยในหมู่คณะ ทักษะทางสังคม

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ได้มีผู้ศึกษา เช่น

สลาวิน (Slavin, 1995) ทดลองด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ

สลาวิน (Slavin, 1978) ได้นำการเรียนแบบร่วมมือไปทดลองกับการสอนภาษาระหว่างคนผิวดำกับคนผิวขาว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนผิวดำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคนผิวขาว และมีมนุษยสัมพันธ์ดีกว่าคนผิวขาว

มอแกน (Morgan, 1987) ที่สอนด้วยการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วิลเลียม (Williams, 1988) ได้ทดลองด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับการร่วมมือกันแข่งขัน (TGT) ซึ่งเป็นการเรียนแบบร่วมมือทั้ง 2 วิธี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติสูงขึ้น

มีกินส์ (Meekins, 1987) ได้ศึกษาความก้าวหน้าทางวิชาการกับการยอมรับทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเรียนที่ได้รับการสอนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์มีความก้าวหน้าทางวิชาการ สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยภายในและต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา ด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งได้ประยุกต์ทักษะการคิดกับการเรียนแบบร่วมมือ เรียกว่า การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์เสริมทักษะการคิด เพื่อศึกษาว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือสูงขึ้นและแตกต่างเพียงใด

